

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ФИЛОЛОГ

ЧАСОПИС ЗА ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ И КУЛТУРУ

PHILOLOGIST

JOURNAL OF LANGUAGE, LITERARY AND CULTURAL STUDIES

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

VII/2013

РУСИНСКА ПРЕЗИМЕНА У СРБИЈИ*

Апстракт: У русинистици је до данас мало пажње посвећено презименама код Русина. У првом делу рада аутор даје преглед досадашњих сазнања на ову тему, првенствено Николе Кочиша и Хајналке Фирис, а у другом делу се посвећује неким питањима ономастике у вези с русинским презименама – фреквенцији презимена код Русина у Србији, специфичностима које се тичу презимена Русина у Руском Крстуру, неофицијелним презименама, као и начинима настанка русинских презимена. Посебна пажња је посвећена етимологији русинских презимена мађарског порекла, чије постојање произлази првенствено из чињенице да су Русини живели у мађарском краљевству све до 1918. године, до распада Аустроугарске монархије.

Кључне речи: Русини у Србији, русинска презимена, неофицијелна презимена, мађарски утицај, ономастика.

1. Увод

Русинистичка литература која обухвата тематику презимена код Русина у Србији није велика. Најзначајније референце које својим садржајем обезбеђују увид у ову тематику су „Породична презимена и надимци Русина у Југославији“ Николе Н. Кочиша (1978) и Презимена мађарског порекла код бачванско-сремских Русина Хајналке Фирис (2012). Други поменути извор је монографија која представља докторску дисертацију, одбрањену на Будимпештанском универзитету прошле године. На Одсеку за русинистику Филозофског факултета Новосадског универзитета одбрањена су и два дипломска рада која дотичу ову тему – „Властита имена и презимена у Шиду“ (Говља 2008) и „Хунгаризми у русинском језику“ (Бенчик 2012).

Русинска презимена су, иначе, релативно касно постала предмет ширих ономастичких истраживања. За русинска презимена су се у славистици посебно занимали проф. др Павло Чучка у

Украјини (1973, 2005) и проф. др Иштван Удвари у Мађарској (1985, 1997).

Формирање презимена у Мађарској почело је још у другој половини XIII века, а завршено је крајем XVI века, односно XVIII века, када је записивање презимена постало обавезно (Фирис 2008: 210). Коришћење презимена је уведено због пописа становника у држави и због пореских обавеза становништва. Цар Јозеф II је 1780. године донео декрет о обавезном и стабилном коришћењу презимена, а цар Франц I је 1814. године донео декрет којим се забрањује промена презимена без државне дозволе (Фирис 2012: 31).

Пошто пописи из друге половине XVIII века указују на иста презимена Русина како у карпатској постојбини тако и у новом, бачком крају, може се закључити да је већи део презимена код Русина формиран још пре сеобе из северних крајева Аустроугарске монархије у јужне крајеве – у Бачку, у села Велики Крстур (1751) и Куцуру (1763) (Лабош 1979: 77).

2. Русинска презимена у Крстуру, Куцури и Шиду

На основу најпотпунијег списка официјелних породичних презимена,

* Рад је урађен у оквиру пројеката 178002 и 178017, које финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

који је саставио Никола Кочиш (1978), уочавамо појаву да у Руском Крстуру, у којем живи највећи број Русина, породице редовно имају и неслужбена, неофицијелна, говорна породична презимена (надимке). Број таквих неофицијелних презимена/надимака креће се од два до осам. Везивање већег броја надимака за одређено презиме несумњиво указује на већу фреквенцију јављања тог презимена. Реално је претпоставити да се најфреквентнија презимена код Русина у Руском Крстуру налазе управо међу онима која имају осам, седам и шест надимака.

Осам надимака имају презимена Киш и Нађ:

КИШ – Адам, Арсим, Хрицо, Гали, Ђуриков, Међеши, Ондер, Фиљипков;

НАЂ – Андришко, Бандурик, Џамбас, Јева, Макајичка, Нађмишка, Поштаров, Јанов.

Седам надимака имају презимена Пап, Харди и Сивч:

ПАП – Халушка, Ђурањ, Дулич, Матов, Папјанко, Петрањ, Јанов;

ХАРДИ – Вереш, Војвода, Иванов, Малацко, Мишкањ, Мишков, Шокец;

СИВЧ – Винцриљ, Хичо, Катрина, Марков, Феркањ, Ферко, Ферчо.

Шест надимака имају презимена Дудаш, Михњак, Рац и Чизмар:

ДУДАШ – Данко, Иван, Мијов, Рагаји, Романчо, Семан;

МИХЊАК – Пекаров, Мица, Миљурков, Мишкањ, Мишко, Мишков;

РАЦ – Хрицо, Дзвонар, Крењицки, Мишко, Рацмишка, Тиркајла;

ЧИЖМАР – Босохо, Ержањ, Пештика, Русов, Сцерања, Чижмарјанка.

Пет надимака имају:

МИКЛОВШ – Кулич, Лалицки, Мица, Њаради, Миколка;

МУДРИ – Берци, Кољесар, Лусканци, Минар, Шандор.

Четири надимка имају:

БАРНА – Хробар, Гајдер, Шутохо, Јухас;

БУДИНСКИ – Бругош, Бурјан, Хуздер, Миђа;

ЕДЕЛИНСКИ – Бругош, Хорњак, Миколков, Фунтош;

ЈУХАС – Барна, Гичко, Томаш, Писи;

САБАДОШ – Бора, Хика, Лиси, Сабодошчик.

Три надимка имају:

БЕСЕРМИЊИ – Берци, Хрицко, Олекса;

ВАРГА – Халушка, Шокец, Шокињ;

ВИСЛАВСКИ – Мудри, Мудричка, Палко;

КОСТЕЉНИК – Адамчо, Хомза, Маснохо;

ЊАРАДИ – Бучко, Дзвонарка, Дзвонаров;

ПАПУГА – Ђурков, Ђурча, Јаким;

СЕМАН – Захорски, Петрашка, Рађов;

СИМУНОВИЧ – Керекјарта, Пољивка, Јанов;

ХАЈДУК – Лацкањин, Лиси, Штефанчик;

ХОРЊАК – Адамчо, Илијаш, Кухар.

Два надимка имају:

ХАРХАЈИ – Хатраш и Хомза;

ХЕРБУТ – Гажи и Љовчош.

Презимена-надимци јављају се у функцији разликовања породице од породице. Један од разлога за идентификацију породица на овај начин јесте и потреба да се обезбеди знак који би недвосмислено указивао на чињеницу да одређене породице нису у родбинским односима (Кочиш 1978: 188).

На одређену фреквенцију презимена у другом насељу по броју Русина, у Куцури, указују резултати једног истраживања објављеног прошле године. На основу тог истраживања најчешћа презимена у Куцури су: Бесермињи, Буила, Фејса, Хорњак, Хромиш, Иван, Макаји, Русковски, Сабо, Шанта и Варга (Фейса 2011: 217). Додавања презимена уговорној комуникацији каквог има у Руском Крстуру, у Куцури има врло мало. Реги-

стровали смо само неколико примера: неофицијелно Пелваш за официјелно Цап, неофицијелно Кухар за официјелно Хорњак, неофицијелно Дајко за официјелно Сабо, неофицијелно Пипаш за официјелно Молнар и неофицијелно Онда за официјелно Олејар. Два примера указују на то да је могуће да се временом и неофицијелно презиме прикључи официјелном и да оба заједно формирају сложено официјелно презиме. Такви примери су презимена Хорњак Кухар и Сабо Дајко. Презиме које представља финални резултат идентично је оном до којег долази када се на венчању, пред матичарем, један од супружника изјасни да свом презимену додаје презиме супружника.

Досељеници у Куцуру су дошли из следећих жупанија: Абаујске, Землинске, Гемерске, Шаришке, Спишке, Беретовске, Хајдуске и Саболчке (Жирош 1992–1993: 109). Досељеници у Крстур су дошли из много ширег подручја – и из јужнијих насеља од Мучења, као и из северних и североисточних жупанија историјске Угарске (Мађарске) (Исто: 110). Пошто је аустроугарским властима, након пораза и повлачења Отоманске империје 1699. године, било потребно више становништва на југу државе, оне су подстицале колонизацију Немаца, Мађара, Словака и других, као и Русина (Гавриловић 1977: 153). Због тога је и прецима Русина (чији потомци данас живе у Србији и Хрватској), грађанима слободног статуса у Хабзбуршкој монархији („Ruthenus Libertinus“, како су их називали) и гркокатоличке (унијатске) вере, у укупном броју од око двије хиљаде, дозвољено да се, по уговору с државним властима, населе у „*dessolata possessio Keresztur*“, у такозване Доње крајеве, у централну Бачку, средином XVIII века (Хорњак 2006: 25). Податак да су се из своје постојбине у Карпатима на југ могли селити само Русини слободне селидбе даје одговор и на питање зашто

је чак осамдесетак презимена изведено из различитих географских назива (села, градова, области).

Чињеница да досељеници у Крстур и Куцуру (у временском интервалу од 12–13 година) не долазе из истих жупанија узрокује и појаву да су нека презимена карактеристична или само за Крстур или само за Куцуру. Тако је нпр. презиме аутора ових редака карактеристично искључиво за Куцуру. Уколико пак нека особа с презименом Фејса не живи у Куцури, па је нпр. записана у Врбасу, Новом Саду или у Шиду, поуздано можемо тврдити да се та особа лично, или неко од њених предака, доселила у дато место пребивалишта из Куцуре. Презиме аутора овог рада илустративно је и по још једној основи. Презиме Фејса потиче од мађарске речи *fejsze*, која у преводу значи *секира* и највероватније указује на претка који се добро служио секиром, претпоставља се као дрвосеча у Карпатима. Ово презиме одговара презимену Сикирица. Од око 600 русинских презимена скоро половина је мађарског порекла. Упоређивањем презимена у Мучењу и у Крстуру и Куцури утврђено је да је једна трећина презимена заједничка (Жирош 1992–1993: 118).

За Шид, насеље у којем има највише Русина у Срему, статистичко истраживање фреквенције презимена извршила је Анита Говља у оквиру дипломског рада. Према исписивању русинских презимена из матичне књиге рођених на сваких пет година најчешћа презимена су: Кањух – 3,5%, Хорњак – 2,9%, Данчо – 2,7%, Еделински – 2,1%, Ждињак – 2,1%, Крајцар (Грајцар) – 2%, Захорјански – 1,9%, Лазор – 1,7%, Миклош (Микловш) – 1,6% и Торма – 1,6%. Презимена су забележена од 67 пута (прво поменуто) до 31 пут (последње поменуто) (Говља 2008: 117).

Леона Хајдук настоји да да прецизнији одговор на питање одакле потичу надимци уз презимена Русина у

Шиду (Гайдук 2011: 135–136). Она сматра да су различитог порекла:

- а) презимена могу бити донета из Куцуре и Крстура или још из Прикарпатја, нпр. Абођи – Њирчак/Њирјак, Барна – Ждињак, Барна – Шути, Пастовњицки – Коцурскохо, Торма – Хрин, Бики – Геци, Еделински – Балтар, Харди – Олекса, Харди – Мишкањово;
- б) презимена могу настати доласком зета на женин грунт, па је и женино и мужевљево презиме задржано кроз генерације, нпр. Бођвањски – Бучко, Сегеди – Тимко, Данчо – Парчетич, Мајхер – Кетелеш, Кањух – Барјанош, Миклош – Кулич, Кохут – Миклош, Киш – Рацик, Киш – Геци, Киш – Међеши, Лукач – Рибар, Митров – Хорбатохо, Нађ – Виславски, Чижмар – Магоч, Сегеди – Тамаш, Шандор – Кралош, Шљивак – Фаркаш;
- в) презимена-надимци могу бити оригинална и настати у заједничком животу и раду са становништвом које Русине на овим просторима окружује данас, нпр. Друмар, Жицар, Економ, Куна, Микан, Суботар, Паприкар, Птичар, Шпира и др.

Нека презимена се јављају у варијантама. На пример: Бесермињи и Бесермењи, Сабо и Сабол, Миклош и Микловш, Нота и Новта, Буила и Бујила, Хаврилчак и Харвилчак, Дорокази и Дорокхази, Керекјарта и Кеређарта, Парошкаји и Парошкај, Палинкаш и Паљенкаш, Холошњаји и Колошњаји, Вереш и Вереши, Зубко и Зупко, Костелник и Костельник, Балинт и Баљинт, Чижмар и Чизмар. Појава варијанти се тумачи неусаглашеним записивањем презимена. Једном записано презиме (иако одступа од изворног) преноси се с генерације на генерацију.

3. Порекло русинских презимена

Међу наведеним, најфреквентнијим презименима код Русина налази се веома велики број презимена у којима је видљив утицај мађарског језика (баш као и у презимену аутора овог чланка). Тај утицај се тумачи многовековним суживотом русинског и мађарског народа како у постојбини тако и у Бачкој. Мађарски језик је Русинима био службени језик све до 1918. године. У литератури се наглашава да је до те године владао русинско-мађарски билингвизам (Фирис 2008: 210). Пошто велику већину данашњих презимена мађарског порекла Русина у Бачкој и Срему (у Србији и Хрватској) налазимо и у Карпатском ареалу (углавном у Словачкој, Мађарској и Украјини), можемо тврдити да су та презимена настала још у постојбини, пре досељења у Бачку средином XVIII века.

Од начина настанка русинских презимена мађарског порекла као најочљивије издвајамо:

1. према професијама, занимањима и занатима: Боднар („бачвар“), Варга („обућар“), Вашаш („трговац гвожђем“), Дудаш („гајдаш“), Пап („свештеник“, „поп“), Сакач („кувар“), Сабо („кројач“), Молнар („млинар“), Јухас („пастир“), Ловас („коњар“), Чордаш („кравар“), Човс („пољочувар“), Керегјарта („колесар“), Кетелеш („ужар“), Сивч („кожар“), Катона („војник“), Кондаш („свињар“), Шајтош („сирар“) и др.;
2. према месту из којег дотична особа потиче: Бесермињи (из Бесермиња), Винаји (из Вине), Виславски (из Вислоа), Еделински (из Еделиња), Еме(ј)ди (из Емеда), Мади (из Мада), Макаји (из Макоа), Мученски (из Мучења), Салонтаји (из Салонте), Магоч (из Магоча), Ујфалуши

- (из Ујфалуа), Кашаји (из Каше, тј. Кошица), Керестурик (из Крстура), Међеши (из Међеша), Дорок(х)ази (из Дорогхазе), Сегеди (из Сегеда), Радвањи (из Радвања), Рускаји (из Руске), Кевежди (из Кевежда), Макаји (из Макова) и др.;
3. према називу народа којем је дотична особа припадала: Ленђер („Пољак“), Орос („Рус“), Тот („Словак“), Рац („Србин“) и др.;
 4. према именима и презименима: Баљинт, Микловш, Тамаш, Хајнал, Шандор, Берци, Лацко, Данко, Шимко и др.;
 5. према општим именицама: Новта („песма“), Фа („дрво“), Торма („рен“), Фејса („секира“), Фирис („тестера“), Колбас („кобасица“), Говља („рода“), Баран („ован“), Фаркаш („вук“) и др.;
 6. према особинама: Нађ („велики“), Киш („мали“), Барна („браон“), Фекете („црн“), Балог („леворуки“), Лабош („ногат“), Нађфеји („велике главе“), Мелег („топао“), Чореј („сиромашан“), „тамнопут“, Шовш („слан“), Шарик („каљав“, „блатњав“), Жирош („мастан“) и др.

Налазимо и сложена презимена у којима су обе компоненте мађарског порекла. На пример: Кишјухас (од Киш и Јухас, у значењу „мали пастир“), Нађмакаји (од Нађ и Макаји, у значењу „велики из Макоа“), Папхархаји од Пап и Хархаји у значењу „свештеник из Хархаја“ и др.

Међу сложеним презименима примећујемо и презимена у којима је једна компонента мађарског а друга русинског порекла. На пример: Папданко (од Пап и Данко), Паплацко (од Пап и Лацко), Кишјанков (од Киш и Јанков), Нађпопов (од Нађ и Попов), Папјанко (Пап и Јанко) и др.

Од презимена русинског порекла најчешћа су презимена која су формирана према занимањима, нпр. Кухар (поред презимена Сакач, „кувар“), Гајдош (поред презимена Дудаш, „гајдаш“), Кољесар (поред презимена Керегјарта, „колесар“) и према особинама, нпр. Мали (поред презимена Киш, „мали“), Мудри („мудар“), Хромиш (поред презимена Шанта, „хром“), Зубко („зубат“), Не(о)ваљани („неокаљан“, „чист“) и др.

Данашња русинска презимена могу бити изворна (чији носиоци нису преузели мађарско презиме него су задржали русинско), а могу бити и накнадно додата (након што су преузели мађарско презиме). Политику добровољног превођења русинског презимена на мађарско презиме својевремено је подржавала мађарска влада и онима који су то учинили смањивала је порез (Кучмаш Клеменс 2008: 204). У Будимпешти је постојало и посебно удружење које је на основу листе од хиљаду и по презимена „увећавало мађарски народ“. Долажење до мађарског презимена било је у то време и питање престижа. Један од разлога што поред официјелног презимена постоји и неофицијелно јесте тај што је свест о некадашњем, изворном презимену задржана.

4. Суфикси – форманти русинских презимена

Презимена бачко-сремских Русина не граде се само преузимањем основних лексема мађарског или словенског/русинског порекла него се у градњу русинских презимена укључује и десетак суфикса.

У формирање русинских презимена укључени су суфикси такође мађарског и словенског порекла. Издвајају се нпр. следећи мађарски суфикси (Фирис 2008: 220–222):

1. суфикс *-ш* (у варијантама *-аш*, *-ош*, *-еш*, *-иш*), нпр. Биркаш, Губаш, Дудаш, Чордаш, Шајтош,

- Сабадош, Лабош, Жирош, Вереш, Фејеш, Хегедиш;
2. суфикс *-ар*, нпр. Калмар, Молнар, Чижмар;
 3. суфикс *-ас*, нпр. Ловас, Јухас, Биндас;
 4. суфикс *-и*, нпр. Сегеди, Њаради, Међеши, Бесермињи, Абођи; суфикс *-и* се код неких презимена и губи, нпр. Винај(и), Макај(и), Холошњај(и).

Од словенских суфикса издвајају се:

1. суфикс *-ски*, нпр. Вадаски, Бодвањски, Папјански; суфикс *-ски* се комбинује са суфиксима *-ин-* и *-ов-*, чинећи сложене суфиксе *-ински* и *-овски*, нпр. Еделински, Бесермињски, Венчељовски, Кашовски;
2. суфикс *-ин*, нпр. Ђурањин, Малацкањин, Јанкањин;
3. суфикс *-ик*, нпр. Керестурик, Шарик, Кишрацик;
4. суфикс *-чик*, нпр. Арвалчик, Карчмарчик, Тамашчик;
5. суфикс *-ич*, нпр. Абодич, Андич, Санич; суфикс *-ич* се комбинује са суфиксом *-ов-*, чинећи сложене суфиксе *-ович*, нпр. Павлович, Деметрович, Тодорович;
6. суфикс *-ов*, нпр. Ђурањов, Јанкањов, Мишков;
7. суфикс *-ак* и *-чак*, нпр. Балашчак, Њирчак, Ференчак, Сендерак;
8. суфикс *-ач*, нпр. Такач, Сакач, Ковач;
9. суфикс *-ко*, нпр. Данко, Синко, Малацко.

За мало које презиме се само на основу неког од наведених суфикса може са сигурношћу рећи да је русинско, односно да је могуће само на основу одређеног суфикса тврдити да је особа која га носи Русин, с обзиром на то да

наведене суфиксе налазимо и код других народа Карпатског ареала.

5. Закључне констатације

Утврђено је око 600 презимена код бачко-сремских Русина. Око половине презимена је мађарског порекла. Трећина је забележена и у Мучењу, зборном месту за досељење Русина у Куцуру 1763. године.

Могућност утврђивања мађарског утицаја у русинским презименима одражава билингвалност и вишевековни заједнички живот мађарског и русинског народа. Велика већина презимена мађарског порекла потиче из времена пре досељења Русина у Бачку средином XVIII века и настала су као последица директних контаката Русина и Мађара.

Мађарски утицај је видљив и у списку суфикса који су укључени у формирање русинских презимена.

Било да су русинског или мађарског порекла, презимена су настајала на сличне начине – да се пренесу занимања дотичних породица, да се истакну неке телесне особине, да се укаже на место одакле потиче дотична породица, да се нагласи везаност за неки народ и сл. Посебно је велика група презимена која је настала према месту доласка или дужег задржавања. Генерално гледано, ново презиме је постајало официјелно, а некадашње неофицијелно. У Бачкој, посебно у Крстуру, неофицијелна презимена се јављају са основним циљем да унесу разлику међу породице са истим презименом.

Број русинских презимена се смањује. Разлози за тај тренд налазе се у смањивању броја припадника русинске националне заједнице и у увећању броја мешовитих бракова.

Литература

1. Гавриловић, Славко (1977), „Русини у Бачкој и Срему од средине XVIII до средине XIX века“, у: *Годишњак Друштва историчара Војводине*, Нови Сад: Друштво историчара Војводине, 153–215.
2. Гайдук, Леона (2011), „Антропоними хлопох и женох и патроними Руснацох Шиду зоз їх назвисками / Антропоними мушкараца и жена и патроними Русина Шида са њиховим надимцима“, у: *Iz multijezičke Vojvodine: Zbornik Pedagoškog zavoda Vojvodine*, 7, Нови Сад: Педагошки завод, 125–137.
3. Говля, Анита (2008), „Мена и презвиска у Шидзе“ (дипломска работа одбранена 2007), *Studia Ruthenica*, 13, Нови Сад: Дружтво за руски јазик, литературу и културу, 102–125.
4. Жирош, Мирон (1997), *Бачванско-сримски Руснаци дома и у швецe (1745–1991)*, 1. том, Нови Сад: Грекокатолицка парохија св. Петра и Павла.
5. Жирош, Мирон (1992–1993), „Презвиска и походзене коцурских Руснацох“, *Studia Ruthenica*, 3, Нови Сад: Дружтво за руски јазик и литературу, 119–126.
6. Ђобадь Жирош, Марија и Мирон Жирош (1992–1993), „Цо мученьски (Мадярска), керестурски и коцурски (Југославия) презвиска и назвиска бешеду“, *Studia Ruthenica*, 3, Нови Сад: Дружтво за руски јазик и литературу, 106–118.
7. Киш, Гелена, Гелена Скубан, Марија Сакач и Михал Фејса (1978), „Сучасни особни мена у Руским Керестуре и Коцуре“, *Творчосц*, Нови Сад: Дружтво за руски јазик и литературу, 53–59.
8. Кочиш, Микола М. (1978), „Фамилийни презвиска и назвиска Руснацох у Југославији“, у: *Лингвистични работи* (репринт зоз: *Шветлосц*, 2, 1973, 164–194), Нови Сад: Руске слово, 187–218.
9. Кучмаш Клеменс, Амалија (2008), „Јак настали презвиска“, у: *Русини/Руснаци/Ruthenians (1745–2005)*, 2. том, гл. уред. М. Фејса, Нови Сад: ИК Прометеј – Филозофски факултет, Одсек за русинистику – Културно-просветно друштво ДОК – Куцура, 203–209.
10. Лабош Гайдук, Леона (2010), *Руснаци у Шидзе 1990–1950*, Шид: Културно-просветне дружтво Дюра Киш – НВУ Руске слово.
11. Лабош, Федор (1979), *История Русинох Бачкей, Сриму и Славонији 1745–1918*, Вуковар: Союз Русинох и Украјинцох Горватскей.
12. Лађевић, Милица (1969), „Савремена ономастика града Н. Сада“, *Прилози проучавању језика*, 4, Нови Сад: Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета, 175–196.
13. Мудри, Василь и Јанко Саламон (1992–1993), „Прилог гу историји рускей школи у Шидзе“, *Studia Ruthenica*, 3, Нови Сад: Дружтво за руски јазик и литературу, 208–268.
14. Рамач, Јулиан (2002), *Грамматика руского језика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
15. Удвари, Иштван (1985), „Фонетичне адаптоване мађарских словох у бачванско-сримским језику“, *Творчосц*, 11, Нови Сад: Дружтво за руски јазик и литературу, 40–62.
16. Udvari, István (1997), „A bács-szerémi ruszin nyelv lexikai hungarizmusai kutatásának története“, *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziencia*, 5, Nyíregyháza, 100–111.
17. Фејса, Михайло (2011), „Мена, презвиска и назвиска у рускей националней заедници / Имена, презимена и надимци у русинској националној заједници“, у: *Iz multijezičke Vojvodine: Zbornik Pedagoškog zavoda*

- Vojvodine*, 7, Нови Сад: Педагошки завод, 104–124.
18. Фејса, Михайло (2011), „Мена и презвиска войвођанских Руснацох“, у *Лингвокултурно пространство современной Европы через призму малых и больших языков: Slavica Tartuensia IX*, Тарту: Тартуский университет Кафедра славянской филологии, 213–221.
 19. Фирис, Гайналка (2008), „Презвиска мађарского походзена при бачванско-сримских Руснацох“, у: *Русини/Руснаци/Ruthenians (1745–2005)*, 2. том, гл. уред. М. Фејса, Нови Сад: ИК Прометеј – Филозофски факултет, Одсек за русинистику – Културно-просветно друштво ДОК – Куцура, 210–228.
 20. Фирис, Гайналка (2012), *Презвиска мађарского походзена при бачванско-сримских Руснацох*, Budapest: ELTE, Ukrán Filológiai Tanszék – Argumentum.
 21. Чучка, Павле П. (1973), „О чим шведочи антропонимия войвођанских Руснацох“, *Шветлосц*, 1, Нови Сад: Руске слово, 95–110.
 22. Чучка, Павло (2005), *Прізвища Закарпатських Українців – Історико-етимологічний словник*, Львів: Видавництво Світ.
 23. Хорњак, Михајло (2006), „Бачко-сремски Русини“, у: *Русини/Руснаци/Ruthenians (1745–2005) I*, Нови Сад: ИК Прометеј – Филозофски факултет, Одсек за русинистику, КПД ДОК, 23–73.

RUTHENIAN SURNAMES IN SERBIA

Summary

After presenting the results of the previous researches on the topic, the author concludes that the most frequent Ruthenian surnames are Nađ, Kiš, Pap, Hardi, etc. in Ruski Krstur and Hromiš, Hornjak, Ruskovski, Fejsa etc. in Kucura. The Ruthenians living in Ruski Krstur recognise each other not only by surnames but also by cognomens, such as Andriško, Bandurik, Džambas, Jeva, Makajička, Nađmiška, Poštarov and Jonov for surname Nađ. There are approximately 600 Ruthenian surnames in Serbia. More than 40 % of them are of Hungarian origin. The oldest Hungarian surnames/cognomens in the Ruthenian language emerged from the direct contacts of Slavs and Hungarians. Most of them originate from the times before Ruthenian settlement in Bačka in the mid 18th century.

fejsam@gmail.com